

Edukacja i wsparcie na rzecz rozwoju przedsiębiorczości na Uniwersytecie Łódzkim

Raport z badania w ramach projektu „Edukacja na rzecz rozwoju przedsiębiorczości” realizowanego przez SEM FORUM oraz EQUAL - European Quality Link.

Opracowanie przygotowane przez zespół Katedry Przedsiębiorczości i Polityki Przemysłowej we współpracy z Centrum Przedsiębiorczości, Wydział Zarządzania, Uniwersytet Łódzki

Kierownik badania: dr hab. Edward Stawasz, prof. UŁ

Redakcja raportu: dr hab. inż. Marek Matejun, prof. UŁ, dr hab. Paweł Głodek

Część pierwsza

Lista pytań i rekomendacji, które pomogą określić zaangażowanie uczelni w promocję przedsiębiorczości

Waga edukacji w zakresie przedsiębiorczości

- **Czy uczelnia, którą Pani/Pan reprezentuje angażuje studentów do podejmowania szerszej aktywności edukacyjnej w zakresie przedsiębiorczości?**

Rozwój przedsiębiorczości jest bardzo ważnym kierunkiem oferty edukacyjnej Uniwersytetu Łódzkiego. Zajęcia z tego zakresu są prowadzone na każdym z 12 wydziałów Uczelni. Istnieje również możliwość kształcenia na kierunku „Przedsiębiorczość i zarządzanie innowacjami” w ramach studiów I stopnia oraz profilowania zawodowego na specjalności „Przedsiębiorczość i doradztwo biznesowe” w ramach studiów II stopnia na kierunku „Zarządzanie” realizowanych na Wydziale Zarządzania UŁ.

Osoby planujące rozwój kariery naukowej mogą kontynuować kształcenie w Szkole Doktorskiej Nauk Społecznych UŁ, która umożliwia przygotowanie rozprawy doktorskiej m.in. w zakresie przedsiębiorczości i zarządzania. Oprócz pracy naukowej program Szkoły nakierowany jest także na rozwój zawodowy oraz osobisty, uwzględniający kompetencje miękkie i przedsiębiorcze.

Rozwój przedsiębiorczości i dydaktykę akademicką w tym zakresie wspiera dodatkowo Centrum Innowacji Społecznych UŁ, Centrum Transferu Technologii UŁ

prowadzące m.in. Inkubator Przedsiębiorczości oraz Centrum Współpracy z Otoczeniem UŁ w ramach którego działa m.in. Biuro Karier oraz Klub Absolwenta. Jednostki te działają na styku nauki i dydaktyki akademickiej oraz sfery gospodarczej umożliwiając wymianę wiedzy, doświadczeń i wsparcie obiecujących, przedsiębiorczych inicjatyw możliwych do realizacji w praktyce biznesu. Wśród przykładowych inicjatyw Centrum Transferu Technologii UŁ w tym obszarze można wymienić:

- szkolenia w zakresie procesu komercjalizacji i ochrony własności intelektualnej dla studentów i doktorantów UŁ w celu poszerzenia wiedzy na ten temat oraz zwiększenia świadomości przedsiębiorczości i traktowania wyników badań jako podstawy do prowadzenia działalności gospodarczej,
- promowanie konkursów na dofinansowanie prac badawczo-rozwojowych, przedwdrożeniowych i wdrożeniowych w celu zwiększenia świadomości przedsiębiorczości,
- warsztaty z udziałem istotnych instytucji w obszarze finansowania innowacji oraz doradztwa w procesie komercjalizacji projektów naukowych realizowanych na UŁ, w tym m.in. warsztaty z Bankiem Światowym, czy Centrum Obsługi Przedsiębiorczości.

Oprócz kształcenia w zakresie przedsiębiorczości Uniwersytet Łódzki oferuje także wsparcie dla przedsiębiorczych studentów na rynku pracy. Aktywność w tym obszarze prowadzi Biuro Karier UŁ realizujące program „Kreator Kariery” w ramach którego studenci uzyskują dostęp do doradztwa zawodowego, wsparcia w zakresie przedsiębiorczości, coachingu kariery i mentoringu w nowej pracy. Innym przykładem są programy stażowe „Dobry staż – Dobry start” oraz „Student’s Power” dla studentów Wydziału Prawa i Administracji UŁ. Ich celem jest ułatwienie studentom Wydziału zdobycia doświadczenia zawodowego oraz wejścia na rynek pracy, przy jednoczesnym zwróceniu uwagi na szczególne potrzeby pracodawców związane z poszukiwanymi pracownikami. Inicjatywy te pomagają studentom rozeznąć się w potrzebach rynku pracy, zwiększając ich możliwości adaptacyjne do jego wymagań po zakończeniu studiów, w tym również w zakresie budowania ścieżki kariery opartej na własnej działalności gospodarczej.

➤ **Czy uczelnia, którą Pani/Pan reprezentuje rozwija relacje z instytucjami wspierającymi przedsiębiorczość?**

Instytucje wspierające przedsiębiorczość należą do grupy bardzo istotnych partnerów Uniwersytetu Łódzkiego. Uczelnia rozwija relacje między innymi z Centrum Innowacji-Akceleratorem Technologii, Fundacją Uniwersytetu Łódzkiego, która od 2004 roku prowadzi działania na rzecz wzrostu konkurencyjności małych i średnich firm oraz wspierania rozwoju przedsiębiorczości, w tym akademickiej przedsiębiorczości innowacyjnej. W szczególności wspiera działania na rzecz komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych prowadzonych na Uniwersytecie Łódzkim, know-how związanego z tymi wynikami oraz wspiera działalność Uczelni w zakresie kreowania, transferu i zarządzania nowoczesnymi technologiami. Fundacja posiada wieloletnie doświadczenie w ocenie potencjału innowacyjnych pomysłów biznesowych oraz w pomocy pomysłodawcom w ich rozwoju i wprowadzaniu na rynek. Realizuje usługi doradcze i eksperckie oraz szkoleniowe dla osób indywidualnych i przedsiębiorstw. Świadczy także usługi doradcze w pozyskiwaniu środków krajowych i unijnych na badania i rozwój oraz wdrażanie innowacyjnych produktów i usług, także we współpracy pomiędzy światem nauki i biznesu.

Uniwersytet Łódzki współpracuje także z Polską Agencją Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP) m.in. w zakresie promocji i upowszechniania oferty Uczelni dla przedsiębiorstw. Działania te realizowane są poprzez Bazę Usług Rozwojowych prowadzoną przez PARP w ramach projektu „Rozwój i utrzymanie ogólnopolskiego Rejestru Usług Rozwojowych (RUR)”, którego celem jest zapewnienie powszechnego dostępu do wysokiej jakości usług rozwojowych świadczonych na rzecz przedsiębiorstw i pracowników. Projekt ten zapewnia powszechny dostęp do informacji na temat podmiotów świadczących usługi rozwojowe oraz ich oferty tak, aby każdy zainteresowany przedsiębiorca lub osoba prywatna mogła w sposób prosty i szybki wyszukać ofertę rozwojową dopasowaną do swoich potrzeb. Wszystkie organizacje znajdujące się w Bazie Usług Rozwojowych PARP (w tym Uniwersytet Łódzki) przeszły pomyślną weryfikację jakości świadczonych usług. Dodatkowym atutem jest możliwość uzyskania przez przedsiębiorców dofinansowania na korzystanie z usług znajdujących się w tym wykazie.

➤ **Czy uczelnia, którą Pani/Pan reprezentuje przybliży różne modele przedsiębiorczości?**

Uniwersytet Łódzki jest uczelnią sprzyjającą różnorodności, co wyraża się między innymi otwartością na bogactwo koncepcji naukowych i uwzględnianiem wielowątkowych treści programowych w ofercie edukacyjnej. Odnosi się to również do oferty kształcenia w zakresie przedsiębiorczości. W treściach przedmiotów prezentowane są takie modele przedsiębiorczości, jak przedsiębiorczość rodzinna, akademicka, kreatywna, intelektualna, korporacyjna (intraprzsiębiorczość), społeczna, międzynarodowa, czy ekoprzedsiębiorczość, przedsiębiorczość w mediach społecznościowych oraz – szerzej – internetowa. W ramach zajęć przedsiębiorczość łączona jest m.in. z podejmowaniem i prowadzeniem działalności gospodarczej, rozwojem osobistym i zawodowym, zarządzaniem małymi i średnimi przedsiębiorstwami, innowacyjnością i projektowaniem modeli biznesu, strategiczną orientacją w otoczeniu oraz marketingiem.

W treściach programowych uwzględnia się zarówno indywidualne, jak również zespołowe ujęcia przedsiębiorczości, zwracając jednocześnie uwagę na menedżerskie, psychologiczne i socjologiczne, a nawet humanistyczne i historyczne podejścia do rozumienia tego zjawiska w teorii naukowej i praktyce gospodarczej. Rozważania zawarte w programach kształcenia odnoszą się również do przedsiębiorczości rozpatrywanej na poziomie makro-, mezo- i mikro-ekonomicznym, uwzględniając jednocześnie specyfikę tego zjawiska w sektorze prywatnym, publicznym, społecznym i non profit.

Zawartość merytoryczna oferty edukacyjnej

➤ **Czy oferowane programy sprzyjają edukacji w obszarze zmiany postaw w kontekście przedsiębiorczości?**

Przedmioty kształtujące postawy przedsiębiorcze prowadzone są dla studentów wszystkich wydziałów Uniwersytetu Łódzkiego. W największym zakresie są one oferowane na Wydziale Zarządzania (np. „Przedsiębiorczość”, „Przedsiębiorczość i

zachowania innowacyjne”) oraz na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym (np. „Przedsiębiorczość w praktyce i teorii”, „Przedsiębiorczość w przestrzeni rewitalizowanej”). Przygotowują one studentów do rozwoju obiecujących i innowacyjnych pomysłów biznesowych, eksploracji i eksploatacji okazji przedsiębiorczych, kreacji i implementacji przedsiębiorczych strategii i modeli biznesowych oraz do diagnozy i pobudzania przedsiębiorczości w zmieniających się warunkach społeczno-gospodarczych.

Przedmioty bezpośrednio związane z przedsiębiorczością prowadzone są także na Wydziale Fizyki i Informatyki Stosowanej („Podstawy przedsiębiorczości”), Wydziale Matematyki i Informatyki („Podstawy przedsiębiorczości i zarządzania”), Wydziale Nauk Geograficznych („Podstawy przedsiębiorczości i ekonomii zarządzania”) oraz Wydziale Nauk o Wychowaniu („Psychologia zachowań przedsiębiorczych”). Ich celem jest kształtowanie postaw przedsiębiorczych, rozwój kompetencji przydatnych w pracy przedsiębiorczych liderów i menedżerów, zapoznanie z podstawowymi zasadami podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej oraz współpracy z instytucjami otoczenia biznesu.

Również na pozostałych wydziałach oferowane są przedmioty, których istotnym punktem jest kształtowanie postaw i umiejętności przedsiębiorczych. Część z nich wiąże przedsiębiorczość z szerszym zagadnieniem prowadzenia działalności gospodarczej i innowacyjności technologicznej w kontekście specyfiki określonych dyscyplin naukowych. Jako przykłady można wymienić takie przedmioty, jak „Ekobiznes” na Wydziale Biologii i Ochrony Środowiska, „Przedsiębiorstwa chemiczne w Polsce” na Wydziale Chemii oraz „Organizacja i zarządzanie przedsiębiorstwem” na Wydziale Prawa i Administracji. Inne wiążą przedsiębiorczość z marketingiem i komunikacją z otoczeniem biznesu. Wśród nich można wskazać takie przedmioty, jak „Zarządzanie i marketing” na Wydziale Filologicznym oraz „Przedsiębiorstwa, marki i konsumenci na globalnym rynku” na Wydziale Studiów Międzynarodowych i Politologicznych. Wydział Filozoficzno-Historyczny, ze względu na swoją specyfikę, koncentruje się natomiast bardziej na humanistycznym i społecznym rozumieniu przedsiębiorczości w ramach przedmiotu „Zarządzanie zasobami ludzkimi”.

Oprócz treści programowych, na Wydziale Zarządzania UŁ realizowane są również inne inicjatywy edukacyjne sprzyjające kształtowaniu zachowań przedsiębiorczych w nauce. Jedną z nich jest przedmiot „Analytical and Research Project”. Posiada on unikalny charakter, ze względu na fakt, że jest on realizowany (corocznie od 2006 roku) wspólnie przez studentów trzech uczelni (Uniwersytet we Flensburgu, Uniwersytet w Kempten oraz Uniwersytet Łódzki). Oprócz warstwy analityczno-badawczej przedmiot posiada szereg cech promujących postawy przedsiębiorcze m.in. poprzez pracę w autonomicznych, międzynarodowych zespołach, pracując w dużej mierze na dystans, planując i realizując swoje projekty badawcze, organizując finansowanie swych prac, a aby obniżyć koszty projektu, w czasie dwóch wspólnych seminariów goszczą się nawzajem we własnych domach.

➤ **Czy programy oferują możliwość zdobywania wiedzy poprzez praktyczne przykłady oparte na realnych przypadkach?**

Uniwersytet Łódzki kładzie silny nacisk na praktyczny wymiar dydaktyki akademickiej, szczególnie w obszarze przedsiębiorczości i zarządzania. Zajęcia kształtujące umiejętności i postawy przedsiębiorcze prowadzone są najczęściej w formie

ćwiczeń i warsztatów z wykorzystaniem aktywizujących metod dydaktycznych, dyskusji, pracy zespołowej i projektowej. W ich ramach studenci pracują na studiach przypadków reprezentujących realne problemy występujące w praktyce gospodarczej, wykorzystują oryginalne raporty przedsiębiorstw oraz dokumenty związane z prowadzeniem działalności gospodarczej, pozyskiwaniem wsparcia finansowego czy wdrażaniem innowacji, a także projektują własne przedsięwzięcia biznesowe w oparciu o rzeczywiste analizy i prognozy sytuacji społeczno-gospodarczej.

Wiele przedmiotów kształtujących postawy przedsiębiorcze nawiązuje do praktycznych umiejętności w zakresie zarządzania małą i średnią firmą. Jako przykłady można tu wymienić specjalność dydaktyczną „Kierowanie małą i średnią firmą” w ramach studiów I stopnia na kierunku „Ekonomia” na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym, jak również takie przedmioty, jak „Zakładanie i prowadzenie małej firmy”, czy „Kierowanie małą i średnią firmą” prowadzone na tym samym Wydziale. Praktyczne przykłady dotyczą również m.in. wspierania finansowego przedsiębiorczych przedsięwzięć gospodarczych (przedmiot „Fundusze strukturalne w rozwoju przedsiębiorczości” na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym) oraz zasad księgowości i zarządzania finansami w małym biznesie (przedmiot „Rachunkowość w zarządzaniu małą firmą” na Wydziale Zarządzania).

W ramach szeregu przedmiotów wykorzystywana jest praca na realnych, bieżących danych gospodarczych, aby jak najbardziej przybliżyć realia działania przedsiębiorstw. W ramach przedmiotu „Innowacyjne modele biznesu” analizowane są modele przedsiębiorstw z regionu łódzkiego, a w części zajęć dotyczących planowania modeli biznesowych wykorzystuje się jako punkt wyjścia rozwiązania techniczne, które są opracowywane na naszej Uczelni. Również w ramach przedmiotu „Przedsiębiorczość społeczna” prowadzone są praktyczne zajęcia typu case studies dotyczące obserwacji i opisu wybranych przedsięwzięć z obszaru ekonomii społecznej o charakterze przedsiębiorczym w gospodarce łódzkiej.

Na wielu wydziałach treści zajęć kształtujących postawy i umiejętności przedsiębiorcze nakierowane są na praktyczne przykłady specyficzne dla poszczególnych dyscyplin naukowych. Jako dobre wzorce można wymienić takie przedmioty, jak „Firma archeologiczna w praktyce” na Wydziale Filozoficzno-Historycznym, czy „Polonista w biznesie” na Wydziale Filologicznym. W ich ramach studenci poznają specyfikę pracy w zawodzie, przygotowują się do przedsiębiorczej aktywności na rynku pracy, zapoznają się z uwarunkowaniami prowadzenia własnej firmy, pozyskiwania środków finansowych na rozwój przedsięwzięć gospodarczych, a także rozwijają miękkie kompetencje przedsiębiorcze i menedżerskie. Jako inne przykłady można wymienić takie przedmioty, jak „Przestrzenne aspekty przedsiębiorczości i innowacyjności” na Wydziale Nauk Geograficznych, czy „Historia teatru jako instytucji i przedsiębiorstwa” na Wydziale Filologicznym. Pierwszy z nich poświęcony jest znaczeniu i metodom przestrzennej analizy przedsiębiorczości, konkurencji i lokalizacji działalności gospodarczej, natomiast drugi koncentruje się na różnorodnych i złożonych uwarunkowaniach działalności prowadzonej w ramach sektorów kreatywnych.

➤ **Czy programy są aktualizowane i dostosowane do potrzeb studentów?**

Uniwersytet Łódzki kładzie silny nacisk na aktualność i dynamiczne dostosowywanie programów studiów i treści przedmiotów do potrzeb studentów oraz otoczenia społeczno-

gospodarczego. Dotyczy to również sfery kształcenia w zakresie przedsiębiorczości. Przykładem takiego dostosowania jest uruchomienie od 2016 roku kierunku „Przedsiębiorczość i zarządzanie innowacjami” dla studentów I stopnia studiów licencjackich na Wydziale Zarządzania UŁ. Stanowi on odpowiedź na aktualne potrzeby i oczekiwania studentów oraz praktyki gospodarczej. Studia na tym kierunku przygotowują m.in. do prowadzenia własnej działalności gospodarczej, świadczenia usług doradztwa gospodarczego, praktycznego analizowania i diagnozowania potencjału rozwojowego i innowacyjnego firmy, skutecznego zarządzania innowacjami oraz korzystania ze wsparcia instytucji otoczenia biznesu. Wśród przykładowych przedmiotów ściśle nakierowanych na kształtowanie postaw i umiejętności przedsiębiorczych można wymienić „Podstawy działalności biznesowej”, „Kreowanie zachowań przedsiębiorczych”, „Otoczenie innowacyjnego biznesu”, „Biznes plan”, „Ścieżki sukcesu i przeciwdziałanie niepowodzeniom gospodarczym małych”, „Zarządzanie projektami innowacyjnymi” oraz „Źródła finansowania innowacji”. Absolwenci tego kierunku są przygotowani do uruchomienia i prowadzenia własnej firmy. Ponadto studia otwierają perspektywy zatrudnienia jako specjalista ds. konsultingu, menedżer innowacji, specjalista ds. pozyskiwania funduszy, animator ds. przedsiębiorczości, animator gospodarczy ds. rozwoju technologicznego czy animator gospodarczy ds. rozwoju regionalnego, w instytucjach transferu technologii, parkach technologicznych, instytucjach otoczenia biznesu, inkubatorach przedsiębiorczości, funduszach pożyczkowych i poręczeniowych.

Uniwersytet Łódzki wychodzi również naprzeciw zmieniającym się warunkom społeczno-gospodarczym oraz najnowszym trendom w obszarze rozwoju przedsiębiorczości. Jako przykłady działań z tego zakresu można wymienić uruchomienie w ostatnich latach następujących przedmiotów nakierowanych bezpośrednio na kształtowanie postaw i umiejętności przedsiębiorczych takich, jak:

- „Przedsiębiorczość w sektorach kreatywnych” na Wydziale Zarządzania od 2017r.,
- „Zarządzanie przedsiębiorczymi zespołami” oraz „Przedsiębiorczość w sektorach niekomercyjnych” na Wydziale Zarządzania od 2018r.,
- „Przedsiębiorczość i konkurencyjność w działalności logistycznej” na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym od 2019r.

Aktualizacja i dostosowywanie oferty dydaktycznej do potrzeb studentów realizowane jest także przez Biuro Karier UŁ oraz zespoły powołane na poszczególnych wydziałach do monitorowania losów absolwentów Uniwersytetu Łódzkiego. Badania w tym zakresie są prowadzone systematycznie od 2013 roku dostarczając wielu wartościowych wniosków dla dostosowywania kierunków studiów i programów kształcenia do aktualnych i perspektywicznych wymagań rynku pracy.

➤ **Czy kadre programową tworzą również doświadczeni, pełni zaangażowania mentorzy?**

Kadre programową i dydaktyczną kierunków studiów oraz zajęć związanych z problematyką przedsiębiorczości prowadzonych na Uniwersytecie Łódzkim tworzą uznani specjaliści z zakresu zarządzania, ekonomii, innowacyjności i technologii, zachowań organizacyjnych, czy marketingu. Wielu spośród nich ma doświadczenie w prowadzeniu własnej działalności gospodarczej lub aktywności menedżerskiej w firmach sektora małych i średnich przedsiębiorstwach. Swoją wiedzę, oprócz doświadczeń praktycznych, opierają na prowadzeniu prac oraz realizacji projektów naukowo-badawczych, których

efekty są niejednokrotnie komercjalizowane i odnoszą sukcesy na arenie rynkowej. Część kadry specjalizuje się w określonych obszarach przedsiębiorczości, takich jak przedsiębiorczość rodzinna, społeczna, międzynarodowa, czy internetowa. Pracownicy naukowo-dydaktyczni Uniwersytetu Łódzkiego prowadzą zajęcia z zakresu przedsiębiorczości pełniąc również niejednokrotnie role doradców i ekspertów gospodarczych oferujących wsparcie dla studentów planujących podjęcie własnej działalności gospodarczej oraz dla firm sektora MSP poszukujących okazji do dalszego rozwoju i wzrostu.

Kadrę dydaktyczną uzupełniają profesjonaliści pracujący w Centrum Transferu Technologii UŁ oraz Centrum Współpracy z Otoczeniem UŁ. Wśród nich można wymienić brokerów innowacji, psychologów, socjologów, specjalistów ds. współpracy z przedsiębiorcami, ds. przedsiębiorczości, ds. projektów, doradców zawodowych czy coachów kariery. Zajmują się oni pozyskiwaniem i koordynowaniem przedsiębiorczych projektów rozwojowych, transferem technologii i komercjalizacją innowacji, doradztwem zawodowych, coachingiem karier, wsparciem przedsiębiorczości, analizują oferty pracy i staży, oferują szkolenia i warsztaty a także łączeniem studentów z rynkiem pracy poprzez targi pracy.

Szkolenia i wsparcie przedsiębiorców

➤ Czy uczelnia włącza przedsiębiorców do jej funkcjonowania?

Przedstawiciele praktyki gospodarczej są jednymi z najważniejszych partnerów Uniwersytetu Łódzkiego. Relacje z nimi są rozwijane na wielu płaszczyznach i w różnych sferach, w tym głównie w obszarze współpracy naukowej, edukacyjnej, biznesowej oraz promocyjno-marketingowej. Przykładem strategicznego podejścia do zaangażowania przedsiębiorców w działalność Uczelni jest „Program współpracy z otoczeniem Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego UŁ na lata 2017-2022”. Wyznacza on 3 cele strategiczne oparte w głównym stopniu na relacjach z praktyką gospodarczą: (1) Praktyczny model kształcenia na EkSocu, (2) Kreatywność, kultura i przedsiębiorczość na EkSocu oraz (3) EkSoc animatorem wymiany myśli, debaty i współpracy z otoczeniem gospodarczym.

Innym przykładem włączania przedsiębiorców w działalność Uniwersytetu Łódzkiego jest powołanie na większości wydziałów Rad Biznesu, w których skład wchodzi wiodące firmy z regionu łódzkiego, a także z całej Polski. Inicjatywy takie podjęto na wydziałach: Biologii i Ochrony Środowiska, Chemii, Ekonomiczno-Socjologicznym, Filologicznym, Filozoficzno-Historycznym, Fizyki i Informatyki Stosowanej, Matematyki i Informatyki, Nauk Geograficznych, Prawa i Administracji, Studiów Międzynarodowych i Politologicznych oraz na Wydziale Zarządzania. Na Wydział Nauk o Wychowaniu powołany został natomiast wydziałowy koordynator ds. współpracy z pracodawcami i biznesem. Na Wydziale Zarządzania UŁ działa ponadto Rada Menedżerów Publicznych.

Bezpośrednie włączanie praktyków gospodarczych w działalność Uniwersytetu Łódzkiego obejmuje współpracę w zakresie staży i praktyk studenckich, prezentację ofert pracy, a także promocję najlepszych studentów i absolwentów. Przedsiębiorcy są zapraszani do prowadzenia zajęć, konsultowania i współtworzenia strategii wydziałów i programów dydaktycznych oraz podejmowania wspólnych przedsięwzięć edukacyjnych i naukowo-badawczych. Ważny obszar współpracy stanowi wymiana poglądów i doświadczeń między sferą akademii i praktyki gospodarczej w formule debat

gospodarczych, wspólnych seminariów i konferencji. Rozwój relacji z praktyką gospodarczą umożliwi również transfer technologii i komercjalizację obiecujących wyników badań, prowadzonych często na zlecenie pracodawców. Wielu współpracujących przedsiębiorców staje się istotnymi partnerami Uniwersytetu Łódzkiego w zakresie finansowania badań, realizacji projektów unijnych oraz innych projektów o charakterze aplikacyjnym, a także dydaktyki oraz rozbudowy infrastruktury organizacyjnej i technicznej uczelni.

Kolejnym przykładem angażowania praktyków gospodarczych w działalność Uczelni jest Projekt Mentorski Absolwent VIP. Głównym założeniem inicjatywy jest włączenie wybitnych absolwentów Uniwersytetu Łódzkiego w proces rozwoju kariery naukowej i zawodowej najzdolniejszych studentów. Absolwenci odgrywający rolę mentorów, ekspertów dzielących się wiedzą i doświadczeniem, wspierają studentów w znajdowaniu nowych sposobów poszerzania kwalifikacji oraz wskazują najnowsze trendy i kierunki rozwoju. Różnorodność osobowości oraz szeroki zakres kompetencji mentorów sprawia, że młodzi ludzie otrzymują wiedzę oraz umiejętności na wielu płaszczyznach. Role mentorów przyjmują osoby piastujące wysokie stanowiska w czołowych firmach i organizacjach działających w Polsce, m.in. takich jak: Accenture, Deloitte, KGHM, Grupa Azoty, Amcor czy PKO BP S.A.

Jako przykład inicjatywy wydziałowej można wskazać Centrum Przedsiębiorczości powołane w 2018 roku na Wydziale Zarządzania, które prowadzi działalność promocyjno-popularyzatorską w zakresie przedsiębiorczości poprzez bliską współpracę z praktyką gospodarczą. Zakres jego aktywności obejmuje m.in.:

- przygotowywanie i promowanie projektów badawczych oraz dydaktycznych dotyczących przedsiębiorczości,
- upowszechnianie wyników badań dotyczących przedsiębiorczości oraz dobrych praktyk krajowych i zagranicznych,
- budowanie relacji między Uczelnią, instytucjami otoczenia biznesu oraz przedsiębiorcami, mających na celu wsparcie rozwoju kompetencji przedsiębiorczych oraz wspomaganie powstawania, działalności i rozwoju przedsiębiorstw,
- promocję przedsiębiorczości i propagowanie postaw przedsiębiorczych w społeczności akademickiej,
- organizowanie warsztatów, seminariów i sympozjów związanych z przedsiębiorczością i promujących przedsiębiorczość.

Wśród innych inicjatyw związanych z angażowaniem przedsiębiorców w działalność Uniwersytetu Łódzkiego można wymienić:

- program „Praktyczny dyplom” w ramach którego istnieje możliwość przygotowywania prac dyplomowych na zamówienie praktyki gospodarczej oraz zapoznanie się studentów z praktycznymi aspektami działalności gospodarczej,
- program „Akademia kompetencji” obejmujący coroczny cykl szkoleń, które umożliwiają spotkanie firm i instytucji ze studentami. Warsztaty opracowywane są przez wykwalifikowanych specjalistów i praktyków biznesu, którzy przekazują wiedzę m.in. z zakresu obsługi klienta oraz kompetencji wymaganych na rynku pracy,
- projekt „Santander Universidades” stanowiący wyraz społecznego zaangażowania Santander Bank Polska oraz Grupy Santander we wspieranie kultury przedsiębiorczości i innowacyjności na uczelni.

Przykładem innej inicjatywy wynikającej ze współpracy Uniwersytetu Łódzkiego z przedsiębiorcami jest uruchomienie w 2020 roku nowego kierunku studiów „Automatyzacja Procesów Biznesowych”. Dzięki temu studenci będą mogli rozwijać

kompetencje menedżerskie i przedsiębiorcze w powiązaniu ze znajomością automatyzacji i robotyzacji procesów biznesowych. Kierunek jest efektem zgłaszanego przez pracodawców zapotrzebowania na specjalistów w zakresie RPA (Robotic Process Automation), posiadających jednocześnie rozwinięte kompetencje cyfrowe. Dzięki połączeniu interdyscyplinarnych kwalifikacji, absolwenci kierunku będą w stanie rozumieć nowoczesną technologię cyfrową i znać możliwości jej zastosowania w biznesie. W tworzenie i rozwój kierunku „Automatyzacja Procesów Biznesowych” zaangażowane są polskie i międzynarodowe przedsiębiorstwa wykorzystujące automatyzację w swojej praktyce rynkowej – BSH, Fujitsu, DXC Technology, Digital Teammates, Digital Workforce oraz Nordea jako Partner Inicjujący nowego kierunku.

➤ **Czy przedsiębiorcom zapewniane są odpowiednie szkolenia oraz wsparcie?**

Uniwersytet Łódzki proponuje przedsiębiorcom szeroką ofertę szkoleń, studiów podyplomowych oraz usług naukowych i doradztwa specjalistycznego. Wiele z tych inicjatyw związanych jest z rozwojem postaw i umiejętności przedsiębiorczych. Wśród przykładów można wymienić następujące studia podyplomowe:

- „Metody wspierania relacji międzyludzkich – coaching życiowy” na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym, ukierunkowane na kształcenie specjalistów w zakresie wspierania rozwoju kompetencji społecznych jak i doskonalenie umiejętności interpersonalnych u osób nastawionych na przedsiębiorczy rozwój osobisty,
- „Skuteczny kierownik” oraz „Skuteczny pracownik” sektora publicznego na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym, których celem jest rozwój profesjonalnej i praktycznej wiedzy oraz umiejętności podnoszących kompetencje zawodowe i przedsiębiorcze kierowników i pracowników zatrudnionych w organizacji sektora publicznego,
- „Zarządzanie kulturą” na Wydziale Filologicznym przygotowujące do objęcia stanowiska przedsiębiorczego menedżera odpowiedzialnego za kierowanie instytucją kultury lub projektem z zakresu wydarzeń społeczno-kulturalnych i kreatywnych,
- „Informatyka w biznesie” na Wydziale Matematyki i Informatyki nakierowane na rozwój kompetencji informatycznych i przedsiębiorczych w zakresie administrowania i obsługi narzędzi informatycznych w zarządzaniu organizacjami,
- „Psychologia w zarządzaniu” na Wydziale Nauk o Wychowaniu, których celem jest kształtowanie i doskonalenie kompetencji z zakresu zarządzania zasobami ludzkimi uwzględniających psychologiczne podejście do przedsiębiorczości i zarządzania organizacjami,
- „Administracja i zarządzanie dla kadry kierowniczej administracji publicznej” na Wydziale Prawa i Administracji, ukierunkowane na przygotowanie do kompetentnego pełnienia kierowniczych funkcji w administracji publicznej. Program obejmuje m.in. omówienie nowoczesnych, przedsiębiorczych form zarządzania w organizacjach sektora publicznego,
- „Akademia zarządzania” na Wydziale zarządzania, których celem jest przygotowanie do profesjonalnego i przedsiębiorczego zarządzania firmą z uwzględnieniem umiejętności organizowania procesów pracy, planowania działań, rozwiązywania problemów i podejmowania decyzji oraz zarządzania zasobami ludzkimi,
- „Akademia trenera biznesu – rozwój umiejętności profesjonalnych” na Wydziale Zarządzania, nakierowane na rozwój kompetencji trenerskich w zakresie zarządzania

z uwzględnieniem analizy potrzeb szkoleniowych, projektowania i prowadzenia szkoleń, ich ewaluacji, świadomości procesu grupowego oraz koncepcji psychologicznych i biznesowych.

Ofertę dla przedsiębiorców uzupełniają programy Master of Business Administration (MBA), których uczestnicy rozwijają swoje kompetencje w środowisku międzynarodowym, poprzez współpracę z liderami zarządzania, na praktycznych przykładach wiodących praktyk menedżerskich. Polsko-Amerykańskie Centrum Zarządzania (PAM Center) działające na Wydziale Zarządzania proponuje Polsko-Amerykański Program Studiów MBA pozwalający na doskonalenie kompetencji menedżerskich poprzez praktyczną konfrontację doświadczeń z najnowszymi trendami zarządzania. Wydział Studiów Międzynarodowych i Politologicznych prowadzi natomiast Polsko-Francuski Program Studiów w Zakresie Zarządzania typu MBA. Jego celem jest przygotowanie nowoczesnych kadr zarządzających dla międzynarodowych firm działających w sektorze produkcji, handlu i usług, polsko-francuskich spółek oraz polskich przedsiębiorstw o silnej orientacji proeksportowej.

Wśród innych usług skierowanych do przedsiębiorców można wymienić propozycje Wydziału Zarządzania w zakresie kursów oraz doradztwa i wsparcia eksperckiego dla biznesu. Oferta szkoleniowa obejmuje zarówno kursy otwarte, oparte na najlepszych rozwiązaniach i osiągnięciach nauki, jak również dedykowane, możliwe do przygotowania we wskazanym zakresie i wymiarze dla pracowników konkretnej firmy. Wydział proponuje szkolenia w obszarze zarządzania projektami (np. studium menedżerskie „Zarządzanie projektami”), finansów i rachunkowości (np. „Środki trwałe dla służb technicznych”), marketingu (np. „Social media - jak kreować sukces marki na Facebooku i Instagramie”) oraz w zakresie rozwoju osobistego (np. „Jak skutecznie przemawiać, czyli autoprezentacja i wystąpienia publiczne”).

Na Wydziale Zarządzania działa również licencjonowane Centrum Egzaminacyjne Association of Chartered Certified Accountants (ACCA), stowarzyszenia zrzeszającego specjalistów w zakresie rachunkowości i finansów z całego świata. Centrum prowadzi egzaminy CBE (Computer Based Exams) potwierdzające kwalifikacje ACCA na poziomach: Accountant in Business, Management Accounting, Financial Accounting oraz Corporate and Business Law. Interesującą propozycją jest także Studium Menedżerskie Mini MBA skierowane do osób, które pracują na stanowiskach kierowniczych, zarządzają zespołami ludzi, prowadzą własne firmy lub planują własny rozwój zawodowy i potrzebują szybkiego wprowadzenia w najważniejsze dziedziny z zakresu zarządzania lub pogłębienia i aktualizacji swojej wiedzy.

Oferta doradcza skierowana jest zarówno do przedsiębiorstw, jak również organizacji sektora publicznego. Wydział Zarządzania świadczy wsparcie konsultingowe, wykonuje także badania, analizy oraz ekspertyzy na zlecenie podmiotów gospodarczych. Wsparcie eksperckie dla biznesu jest ponadto realizowane jest przez zespół specjalistów, którzy dzielą się swoją wiedzą i doświadczeniem poprzez komentarze, opinie i prognozy branżowe na temat najważniejszych wydarzeń i trendów społeczno-gospodarczych. Ekspertcy oferują swoje wsparcie m.in. w zakresie zarządzania strategicznego, inwestycji rozwojowych, strategii rynkowych i marketingu, zarządzania miastem i regionem, logistyki, rachunkowości, zarządzania finansami i audytu, a także informatyki w biznesie i energetyki.

Istotne wsparcie dla przedsiębiorców realizowane jest również przez Centrum Transferu Technologii UŁ. Prowadzi ono działalność promocyjną, edukacyjno-szkoleniową oraz doradczą w zakresie oferty Uniwersytetu Łódzkiego skierowanej do przedsiębiorstw i

organizacji publicznych („Baza Usług Rozwojowych Uniwersytetu Łódzkiego dla przedsiębiorców”). Dzięki temu przedsiębiorcy mają zapewniony bieżący dostęp do informacji na temat opatentowanych innowacji, usług doradczych i eksperckich, usług laboratoryjnych, a także projektów realizowanych na uczelni we współpracy z organizacjami gospodarczymi.

➤ **Czy oferta uwzględnia szeroką selekcję start-upów (wartościowych i dobrze rokujących projektów przedsiębiorczych)?**

Uniwersytet Łódzki przywiązuje bardzo dużą wagę do wsparcia i promocji obiecujących projektów przedsiębiorczych. Wyrazem tego zaangażowania jest działalność Inkubatora Przedsiębiorczości Uniwersytetu Łódzkiego prowadzonego w ramach Centrum Transferu Technologii UŁ. Oferuje on doradztwo biznesowe i technologiczne oraz organizacyjne nakierowane na skuteczne planowanie i przeprowadzanie innowacyjnych przedsięwzięć gospodarczych przez wczesne, krytyczne etapy rozwoju, wprowadzanie na rynek innowacyjnych produktów i usług, tworzenie biznes-planów i pozyskiwanie środków finansowych na rozwój firmy, a także promowanie i rozszerzanie zakresu prowadzonej działalności gospodarczej. Przedsiębiorstwa mogą korzystać z Inkubatora Przedsiębiorczości UŁ w formie stacjonarnej lub wirtualnej, uzyskując dodatkowo pakiet startowych szkoleń i warsztatów na temat prowadzenia własnego biznesu, pomoc prawną oraz coaching i mentoring ze strony doświadczonych ekspertów gospodarczych.

➤ **Czy uczelnia udziela przedsiębiorcom pomocy w poszukiwaniu źródeł finansowania?**

Uniwersytet Łódzki wspiera przedsiębiorców w poszukiwaniu i dostępie do środków finansowania działalności gospodarczej ze źródeł zewnętrznych. Informacje na ten temat przekazywane są w ramach doradztwa ds. przedsiębiorczości oferowanego przez Biuro Karier Uniwersytetu Łódzkiego, jak również w ramach działalności Inkubatora Przedsiębiorczości Uniwersytetu Łódzkiego prowadzonego przez Centrum Transferu Technologii UŁ. Centrum Transferu Technologii UŁ na bieżąco upowszechnia także informacje na temat możliwości finansowania procesów komercjalizacji i transferu technologii ze świata nauki do sfery praktyki gospodarczej. Uniwersytet Łódzki wspiera też przedsiębiorców w zakresie dofinansowania w ramach tzw. bonów rozwojowych do usług świadczonych przez Uczelnię, zgłoszonych do Bazy Usług Rozwojowych prowadzonej przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP) w ramach projektu „Rozwój i utrzymanie ogólnopolskiego Rejestru Usług Rozwojowych”. Informuje ponadto o możliwościach dofinansowania kształcenia ustawicznego w zakresie podnoszenia kompetencji i kwalifikacji pracowników i kandydatów do pracy ze środków Krajowego Funduszu Szkoleniowego prowadzonego przez Powiatowy Urząd Pracy w Łodzi.

Część druga

NAJLEPSZE PRAKTYKI PRZYKŁADY

1. Najlepsze praktyki uczelni, którą Pani/Pan reprezentuje, zwiększające świadomość znaczenia przedsiębiorczości.

➤ Przykład nr 1.1.

Kierunkowe i specjalistyczne kształcenie w zakresie przedsiębiorczości na Uniwersytecie Łódzkim

Uniwersytet Łódzki oferuje kształcenie w zakresie przedsiębiorczości:

- na Wydziale Zarządzania UŁ – na kierunku „Przedsiębiorczość i zarządzanie innowacjami” w ramach studiów I stopnia oraz na specjalności „Przedsiębiorczość i doradztwo biznesowe” w ramach studiów II stopnia na kierunku „Zarządzanie”,
- na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym UŁ – na specjalności „Kierowanie małą i średnią firmą” w ramach studiów I stopnia na kierunku „Ekonomia”.

Celem tych inicjatyw jest przygotowanie studentów do uruchomienia i prowadzenia własnej działalności gospodarczej, skutecznego zarządzania innowacjami, transferu technologii, świadczenia usług doradztwa gospodarczego oraz korzystania ze wsparcia instytucji otoczenia biznesu. Wysoki poziom merytoryczny kształcenia zapewniony jest poprzez zaangażowanie w procesy dydaktyczne nie tylko kadry naukowej, ale również przedstawicieli praktyki gospodarczej. Przykładem jest Rada Programowa kierunku „Przedsiębiorczość i zarządzanie innowacjami” składająca się zarówno pracowników naukowo-dydaktycznych, jak również z doradców z zakresu przedsiębiorczości oraz przedsiębiorców. Zajęcia prowadzone są w formie wykładów, ćwiczeń, warsztatów oraz laboratoriów informatycznych. Studenci odbywają ponadto praktyki zawodowe w przedsiębiorstwach. Wśród przykładowych przedmiotów można wymienić:

- na kierunku „Przedsiębiorczość i zarządzanie innowacjami”: „Podstawy działalności biznesowej”, „Kreowanie zachowań przedsiębiorczych”, „Otoczenie innowacyjnego biznesu”, „Biznes plan”, „Zarządzanie projektami innowacyjnymi” oraz „Źródła finansowania innowacji”,
- na specjalności „Przedsiębiorczość i doradztwo biznesowe”: „Przedsiębiorczość korporacyjna”, „Strategie przedsiębiorcze”, „Doradztwo biznesowe” oraz „Zarządzanie przedsiębiorczymi zespołami”,
- na specjalności „Kierowanie małą i średnią firmą”: „Zakładanie i prowadzenie małej firmy”, „Finansowanie działalności gospodarczej”, „Analiza ekonomiczna przedsiębiorstwa”, czy „Księgowość małej firmy”.

Absolwenci są przygotowani do uruchomienia i prowadzenia własnej firmy, jak również do pracy w charakterze specjalistów ds. konsultingu, menedżerów innowacji, czy

doradców ds. przedsiębiorczości w instytucjach otoczenia biznesu, inkubatorach przedsiębiorczości, czy funduszach pożyczkowych i poręczeniowych.

➤ **Przykład nr 1.2.**
Doradztwo ds. przedsiębiorczości

Doradztwo ds. przedsiębiorczości realizowane jest przez Biuro Karier Uniwersytetu Łódzkiego działające w ramach Centrum Współpracy z Otoczeniem UŁ. Inicjatywa ta jest częścią szerszego systemu wsparcia studentów na rynku pracy „Kreator Kariery” i skierowana jest do studentów poszukujących informacji o zakładaniu i prowadzeniu własnej firmy. Jej celem jest możliwość rozmowy na temat szans i zagrożeń związanych z prowadzeniem przedsiębiorstwa, skonsultowania i oceny perspektyw rynkowych własnego pomysłu na biznes, przekazanie rzetelnych i aktualnych informacji na temat procedury rejestracji działalności gospodarczej oraz obowiązków przedsiębiorcy. Zainteresowani studenci mogą dowiedzieć się w jaki sposób tworzyć model biznesowy, poszukiwać pierwszych klientów i partnerów gospodarczych, budować markę i rozwijać komunikację marketingową, współpracować z biurem rachunkowym oraz poszukiwać źródeł finansowania działalności gospodarczej. Konsultacje są bezpłatne i prowadzone są przez kadre naukowo-dydaktyczną Uniwersytetu Łódzkiego oraz pracowników Biura Karier UŁ. Odbywają się w formie bezpośredniego spotkania lub uzyskania informacji online. Inicjatywa przekłada się na wzrost świadomości znaczenia przedsiębiorczości w życiu zawodowym, umożliwia podjęcie świadomej decyzji dotyczącej założenia własnej firmy oraz wspiera pierwsze etapy funkcjonowania przedsiębiorstwa na rynku. Pozwala także uzyskać wiedzę na temat innych, bardziej zaawansowanych form wspierania przedsiębiorczości i przygotowuje studentów do kontaktów z instytucjami otoczenia biznesu.

Wsparcie doradcze ds. przedsiębiorczości realizowane jest także przez Centrum Transferu Technologii UŁ. Obejmuje ono przede wszystkim doradztwo organizacyjno–technologiczne dla obiecujących start-upów oraz pomoc w dostępie do pracowników naukowo-dydaktycznych Uniwersytetu Łódzkiego mogących wspomóc organizacyjnie bądź technologicznie osoby prowadzące małe firmy.

➤ **Przykład nr 1.3.**
Konkurs Eksoc StartUP!

Konkurs Eksoc StartUP! jest inicjatywą organizowaną na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym Uniwersytetu Łódzkiego we współpracy z Radą Biznesu oraz z partnerami projektu. Jego celem jest promowanie i wspieranie innowacyjnych przedsięwzięć biznesowych wśród studentów poprzez współpracę z praktykami i ekspertami gospodarczymi oraz pracownikami naukowo-dydaktycznymi Uczelni. Jest on skierowany do studentów lub doktorantów uczelni wyższych z województwa łódzkiego, posiadających znajomość języka angielskiego. W konkursie można brać udział indywidualnie lub w zespole (maksymalnie 5-osobowym). Zadanie postawione przed uczestnikami polega na opracowaniu szczegółowych koncepcji biznesowych oraz projektów w formie prototypów, eksponatów, wizualizacji lub posterów. Konkurs składa się z 2 etapów. W pierwszym z nich wyłonionych zostaje 10 najlepszych pomysłów. Ich autorzy biorą następnie udział w

cyklu profesjonalnych szkoleń oraz otrzymują wsparcie mentorskie ze strony liderów biznesu, nakierowane na profesjonalne dopracowanie koncepcji biznesowej przedsięwzięcia. Udoskonalone projekty są następnie prezentowane na uroczystej gali finałowej, gdzie następuje wyłonienie zwycięzcy konkursu, który otrzymuje nagrodę główną w wysokości 25.000 zł. Główną wartością inicjatywy jest pobudzanie postaw przedsiębiorczych wśród studentów, możliwość współpracy z liderami biznesu, doskonalenie własnych pomysłów rynkowych oraz możliwość otrzymania dofinansowania na podjęcie działalności gospodarczej. W rezultacie wielu finalistów zakłada obiecujące start-upy.

1.4. Czy, sięgając do własnego doświadczenia, może Pani/Pan zarekomendować inicjatywy, które mogą pomóc w zwiększaniu potrzeb związanych z nauczaniem przedsiębiorczości w szkołach biznesu?

- gry symulacyjne nakierowane na kształtowanie kompetencji przedsiębiorczych, dotyczące różnych aspektów i/lub etapów zakładania oraz prowadzenia własnej firmy,
- konkursy promujące działania i pomysły przedsiębiorcze wśród studentów,
- spotkania i dyskusje z liderami biznesu, prezentujące przede wszystkim przykłady sukcesów i dobrych praktyk przedsiębiorczych,
- aktywność kół naukowych nakierowana na rozwój kompetencji przedsiębiorczych i menedżerskich studentów.

2. Najlepsze praktyki stosowane przez uczelnię, którą Pani/Pan reprezentuje, dostosowane do oferowanych kursów (np. MBA).

➤ Przykład nr 2.1.

Polsko-Amerykański Program Studiów MBA

Polsko-Amerykański Program Studiów MBA prowadzony jest w formie studiów podyplomowych przez Polsko-Amerykańskie Centrum Zarządzania (PAM Center) działające na Wydziale Zarządzania Uniwersytetu Łódzkiego przy współpracy z Minot State University (USA). Studia skierowane są do aktywnych zawodowo menedżerów, którzy nastawieni są na doskonalenie kompetencji kierowniczych poprzez praktyczną konfrontację doświadczeń z najnowszymi trendami teorii i praktyki zarządzania. Ich celem jest bezpośrednie powiązanie wiedzy teoretycznej i dorobku nauk o zarządzaniu z praktyką biznesową. Jest to realizowane poprzez zaangażowanie polskich i zagranicznych wykładowców, w skład których wchodzi zarówno pracownicy naukowo-dydaktyczni, jak również przedstawiciele praktyki gospodarczej. W ramach zajęć stosowane są aktywne techniki kształcenia oraz najnowocześniejsze technologie wspomagające nauczanie. Duża waga przywiązana jest do pracy zespołowej m.in. przy międzynarodowych studiach przypadku (case studies) oraz do projektów zespołowych realizowanych w firmach. Proces dydaktyczny wspierany jest przez profesjonalne terminale wideokonferencyjne oraz platformę do zdalnego nauczania (e-campus), co umożliwia doskonałą komunikację i pełną interakcję między studentami i wykładowcami podczas trwania studiów. Dodatkowo studenci obowiązkowo uczestniczą w wybranym kursie z zakresu zarządzania

prowadzonym na renomowanym zagranicznym uniwersytecie (np. Stanford, Wharton, MIT) za pośrednictwem platformy MOOC. Częścią programu są zajęcia przygotowujące do egzaminów certyfikujących kompetencje menedżerskie (realizowane przez międzynarodowe organizacje ACCA, CIM, IPMA). Do istotnych atutów tej inicjatywy należy zaliczyć: duże doświadczenie PAM Center (studia prowadzone są od 1996r.), praktyczny i stale aktualizowany program studiów, uzyskanie międzynarodowych świadectw i certyfikatów potwierdzających kompetencje menedżerskie, wymianę doświadczeń oraz networking biznesowy, a także wsparcie kariery i dalszego rozwoju zawodowego absolwentów.

➤ **Przykład nr 2.2.**

Polsko-Francuski Program Studiów w Zakresie Zarządzania typu MBA

Polsko-Francuski Program Studiów w Zakresie Zarządzania typu MBA realizowany jest w formie studiów podyplomowych przez Ośrodek Badań i Studiów Francuskich działający na Wydziale Studiów Międzynarodowych i Politologicznych Uniwersytetu Łódzkiego we współpracy z Instytutem Zarządzania Przedsiębiorstwem Uniwersytetu Lyon III we Francji oraz z Wydziałem Zarządzania Uniwersytetu Łódzkiego. Inicjatywa skierowana jest do absolwentów uczelni wyższych znających język francuski. Jej celem jest przygotowanie nowoczesnych kadr zarządzających dla międzynarodowych firm działających w sektorze produkcji, handlu i usług, polsko-francuskich spółek oraz polskich przedsiębiorstw o silnej orientacji proeksportowej. Studia trwają 3 semestry i realizowane są w formule wykładów, seminariów i ćwiczeń. Program studiów jest zgodny ze standardami europejskimi. Znajdują się w nim wszystkie podstawowe dyscypliny zarządzania takie, jak: zarządzanie firmą, zarządzanie strategiczne, rachunkowość finansowa i zarządcza, techniki handlu zagranicznego i negocjacji, marketing, zarządzanie zasobami ludzkimi i inne, jak również przedmioty pomocnicze (np. elementy prawa gospodarczego), które mają nauczyć studentów rozumienia różnorodnych uwarunkowań procesu podejmowania decyzji menedżerskich. Studenci realizują ponadto 12 tygodniowy staż zawodowy w wybranym przedsiębiorstwie w Polsce lub we Francji. Na zakończenie studiów przyznawany jest francuski dyplom zarządzania Uniwersytetu Lyon III oraz polski dyplom studiów podyplomowych Uniwersytetu Łódzkiego. Absolwenci programu znajdują zatrudnienie w renomowanych firmach polskich i zagranicznych, ukończenie tych studiów staje się więc dla nich ważnym etapem w procesie budowania kariery zawodowej.

➤ **Przykład nr 2.3.**

Projekt Mentorski Absolwent VIP

Projekt Mentorski Absolwent VIP realizowany na Uniwersytecie Łódzkim ma na celu włączenie wybitnych Absolwentów Uczelni w proces rozwoju kariery naukowej i zawodowej najzdolniejszych studentów. Absolwenci VIP odgrywający rolę mentorów, ekspertów dzielących się wiedzą i doświadczeniem, wspierają studentów w znajdowaniu nowych sposobów poszerzania kwalifikacji oraz wskazują najnowsze trendy i kierunki rozwoju. W ramach inicjatywy mentorzy wspierają uczestników w zakresie wyznaczania

realistycznych i ambitnych planów zawodowych, określania mocnych i słabych stron studentów, działań na rzecz realizacji własnych celów oraz wiedzy na temat rynku pracy oraz kierunków i motywacji do rozwoju kariery zawodowej. Współpraca na linii mentor – mentee realizowana jest w oparciu o określony harmonogram oraz wyznaczone cele i zadania. Absolwenci VIP monitorują oraz oceniają postępy pracy studentów i przekazują informacje zwrotne. Na ich podstawie studenci doskonalą swoje cele i starania nakierowane na ich osiągnięcie. Różnorodność osobowości oraz szeroki zakres kompetencji mentorów sprawia, że młodzi ludzie otrzymują wiedzę oraz umiejętności na wielu płaszczyznach. Role mentorów przyjmują osoby piastujące wysokie stanowiska w czołowych firmach i organizacjach działających w Polsce, m.in. takich jak: Accenture, Deloitte, KGHM, Grupa Azoty, Amcor czy PKO BP S.A. Istotną wartością dodaną dla studentów jest możliwość bezpłatnego korzystania z pakietu dedykowanych szkoleń i warsztatów.

2.4. Czy sięgając do własnego doświadczenia, może Pani/Pan zarekomendować ulepszenie struktury kursów specjalizacyjnych w szkołach biznesowych?

- włączanie do kadry dydaktycznej pracowników naukowych z uczelni zagranicznych, jak również doświadczonych przedstawicieli polskiej i zagranicznej praktyki gospodarczej,
- osadzenie tematyki kursów w środowisku międzynarodowym, w tym wykorzystywanie w procesie dydaktycznym doświadczeń i przykładów przedsiębiorczości i zarządzania z różnych krajów,
- dostosowanie terminów i form kształcenia do potrzeb studentów, w tym np. oferowanie zajęć zdalnych, komunikacji w formule wideokonferencji,
- silne nastawienie na integrację i networking biznesowy wśród uczestników.

3. Najlepsze praktyki uczelni, którą Pani/Pan reprezentuje, wspierające przedsiębiorców.

➤ Przykład nr 3.1.

Inkubator Przedsiębiorczości Uniwersytetu Łódzkiego

Inkubator Przedsiębiorczości Uniwersytetu Łódzkiego prowadzony jest w ramach Centrum Transferu Technologii UŁ. Inicjatywa skierowana jest do studentów i absolwentów uczelni wyższych, doktorantów i naukowców oraz do osób planujących lub prowadzących działalność gospodarczą. Jej celem jest wspieranie innowacyjnych przedsięwzięć z sektora zaawansowanych technologii poprzez nowoczesny system doradztwa, bazy wiedzy oraz pomoc w pozyskiwaniu środków kapitałowych. Inkubator Przedsiębiorczości oferuje doradztwo biznesowe i technologiczne oraz wsparcie organizacyjne nakierowane na skuteczne planowanie i przeprowadzanie innowacyjnych przedsięwzięć gospodarczych przez wczesne, krytyczne etapy rozwoju, wprowadzanie na rynek innowacyjnych produktów i usług, tworzenie biznes-planów i pozyskiwanie środków finansowych na rozwój firmy, komercjalizację i transfer

technologii, uzyskanie ochrony patentowej, a także promowanie i rozszerzanie zakresu prowadzonej działalności gospodarczej. Do oceny innowacyjności i potencjału rynkowego rozwijanych przedsięwzięć wykorzystywane są m.in. metody stosowane przez Uniwersytet Teksański oraz NASA. Inkubator Przedsiębiorczości dysponuje również wsparciem ze strony ekspertów dziedzinowych ze świata nauki i biznesu, jak również kontaktami w USA. Przedsiębiorstwa mogą korzystać z Inkubatora Przedsiębiorczości UŁ w formie stacjonarnej lub wirtualnej, uzyskując dodatkowo pakiet startowych szkoleń i warsztatów na temat prowadzenia własnego biznesu, pomoc prawną oraz coaching i mentoring ze strony doświadczonych ekspertów gospodarczych.

➤ **Przykład nr 3.2.**

Baza Usług Rozwojowych Uniwersytetu Łódzkiego dla przedsiębiorców

Baza Usług Rozwojowych dla przedsiębiorców prowadzona jest przez Centrum Współpracy z Otoczeniem Uniwersytetu Łódzkiego działające w ramach Centrum Transferu Technologii UŁ. Baza ta skierowana jest do przedsiębiorców poszukujących wsparcia ze strony środowiska naukowego oraz możliwości współpracy z Uczelnią w oparciu o realizowane i komercjalizowane prace badawcze. Jej celem jest promocja oraz edukacja przedsiębiorców w zakresie oferty Uniwersytetu Łódzkiego dla praktyki gospodarczej. Umożliwia ona bieżący dostęp oraz przeglądanie i wyszukiwanie informacji na temat opatentowanych innowacji i rozwiązań technologicznych, usług szkoleniowych doradczych i eksperckich, usług laboratoryjnych, a także projektów realizowanych na Uczelni we współpracy z organizacjami gospodarczymi. Część usług oferowanych przez Uniwersytet Łódzki zgłaszana jest ponadto do Bazy Usług Rozwojowych (BUR) prowadzonej przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP) w ramach projektu „Rozwój i utrzymanie ogólnopolskiego Rejestru Usług Rozwojowych (RUR)”, którego celem jest zapewnienie powszechnego dostępu do wysokiej jakości usług rozwojowych świadczonych na rzecz przedsiębiorstw i pracowników. Projekt ten zapewnia powszechny dostęp do informacji na temat podmiotów świadczących usługi rozwojowe oraz ich oferty tak, aby każdy zainteresowany przedsiębiorca lub osoba prywatna mogła w sposób prosty i szybki wyszukać ofertę rozwojową dopasowaną do swoich potrzeb. Wszystkie organizacje znajdujące się w BUR PARP (w tym Uniwersytet Łódzki) przeszły pomyślną weryfikację jakości świadczonych usług. Dodatkowym atutem jest możliwość uzyskania przez przedsiębiorców dofinansowania na korzystanie z usług znajdujących się w tym wykazie.

➤ **Przykład nr 3.3.**

Zespół Ekspertów Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Łódzkiego

Zespół Ekspertów jest inicjatywą powołaną na Wydziale Zarządzania Uniwersytetu Łódzkiego. Jej celem jest prowadzenie konsultacji oraz dzielenie się pracownikami naukowo-dydaktycznymi specjalistyczną wiedzą i doświadczeniem z przedsiębiorcami poprzez komentarze, opinie i prognozy branżowe na temat najważniejszych, aktualnych wydarzeń i trendów społeczno-gospodarczych. Inicjatywa jest skierowana zarówno do

przedsiębiorców i menedżerów, jak również do mediów, umożliwiając szeroką dyfuzję osiągnięć naukowych do praktyki gospodarczej oraz kształtowanie przyjaznego klimatu dla współpracy Uczelni ze środowiskiem gospodarczym. Eksperti biorą czynny udział w debacie społeczno-gospodarczej wypowiadając się za pośrednictwem radia i telewizji (np. Polskie Radio Łódź, Radio Zet, Telewizja Łódź, TVN24), na łamach czasopism (np. „Gazeta Wyborcza”, „Rzeczpospolita”, „Puls Biznesu”, „Dziennik Gazeta Prawna”) oraz serwisów specjalistycznych (np. Ksiegowosc.infor.pl, Obserwatorfinansowy.pl, Marketerplus.pl, Finanse.wp.pl). Oferują swoje wsparcie m.in. w zakresie zarządzania strategicznego, inwestycji rozwojowych, strategii rynkowych i marketingu, zarządzania miastem i regionem, logistyki, rachunkowości, zarządzania finansami i audytu, a także informatyki w biznesie i energetyki. Główną wartością tej inicjatywy jest możliwość zapoznania się przedstawicieli praktyki gospodarczej z opiniami eksperckimi popartymi aktualną wiedzą naukową, a także budowanie fundamentów dla dalszej współpracy biznesu ze środowiskiem akademickim.

3.4. Czy sięgając do własnego doświadczenia, może Pani/Pan zarekomendować ulepszenie inicjatyw w szkołach biznesowych?

- inicjatywy wspierające przedsiębiorców, podejmowane w szkołach biznesowych powinny uwzględniać współpracę z zewnętrznymi instytucjami otoczenia biznesu nakierowaną na możliwości dofinansowania usług świadczonym przez uczelnię wyższe,
- szkoły biznesu powinny doskonalić i stale aktualizować swoją ofertę pomocową dla przedsiębiorców w oparciu o informacje zwrotne oraz opinie od uczestników dotychczas realizowanych inicjatyw,
- bardzo ważna jest również odpowiednio ukierunkowana i aktywna promocja inicjatyw wspierających przedsiębiorców, podejmowanych w szkołach biznesowych.

Łódź, 15.04.2020